

Heval Zeliha
Yüksel

26 Mayıs 2020
25608 defa okundu.

0 Paylaşım

Twitter

Facebook

Pinterest

WhatsApp

Mimarlık ve Sanat Buluşmaları – 01: Hakan Demirel & Ahmet Doğu İpek

Hakan Demirel ve Ahmet Doğu İpek ile "Mimarlık ve Sanat Buluşmaları" başlıklı bir söyleşi serisinin ilki için bir araya geldiğimiz zaman, pandemi için eve kapandığımız dönemin hemen öncesi idi.

Yayın hazırlıkları sürerken içe kapandığımız, herkesin malumu o süreç başladı. Biz de durduk o süreçte. Herkesin kendi karantinasını yaşadığı o günleri yavaş yavaş geri bıraktığımız bugünlerde kaldığımız yerden devam edip; sanat ve mimarlığın bulunduğu, iç içe geçtiği, kimi zaman rol değiştirdiği işler ve birliktelikler üzerinden sohbet başlatıyoruz.

Geride bıraktığımız 16. İstanbul Bienali kapsamında Abdülmecid Efendi Köşkü içinde yapılan ve oldukça ses getiren bir yerleştirme olan "Soupir" başlığında Ahmet Doğu İpek ve Hakan Demirel ile sanat ve mimarlık üzerine konuştuk...

Heval Zeliha Yüksel: Soupir ile başlayalım. Adı nereden geliyor?

Ahmet Doğu İpek: Soupir kelimesi Fransızca. Türkçedeki karşılığı "derin bir iç çekiş" diyebiliriz ancak his olarak bünyesinde bir hayli sessizlik, yalnızlık, hüzün ve melankoliyi de barındırıyor.

Heval Zeliha Yüksel: Fikir nasıl oluştu?

Ahmet Doğu İpek: Bu sergiye davet edildiğimde var olan bir işimi seçkiye dahil etmek yerine çok özel olduğunu düşündüğüm bu mekâna yeni bir şey yapma fikrini önerdim ve bu önerim kabul edildi. Mekâna çok sık gidip gelmeye başladım, içinde, bahçesinde vakit geçirdim; tarihçesine baktım, araştırdım. Rehberim, yapının kendisi oldu. Abdülmecid Efendi Köşkü, 19. yüzyılın sonlarında Mısır Hıdıvı'nın av köşkü olarak inşa edilen ve sonrasında II. Abdülhamid tarafından amcası Halife Abdülmecid Efendi'ye hediye edilen çok görkemli, çok süslü, içinde davetlerin verildiği, edebiyat ve sanatın tartışıldığı, üretildiği, saray hayatının yaşandığı bir yer. 1920'lerin ortasındaki siyasi dönüşümlerle birlikte sarayın o şaşaalı dönemi de sona eriyor. Sonrası derin bir sessizlik dönemi... Boğaziçi Köprüsü yapıldıktan sonra gelişen bir bölgede, ormanlık alanın içinde elektrikli, suyu olmayan, bakımı yapılmayan, hatta kaderine terk edilen bir yapı olarak kalıyor uzun süre. Ben de mekânın, restorasyonuna değin geçirdiği o yalnız dönemi düşünerek işe başladım. Bu yapıyı insanbiçimci bir yaklaşımla ele almaya karar verdim ve burası bir ormanın içinde nasıl görünürdü, nefes aldıkça nasıl davranırdı, doğanın, suyun, havanın etkisiyle nasıl kabarırdı, nasıl deforme olurdu diye düşünürken temel bir fikir ve form oluştu. Yapının o ağır, önemli hafızasını öne çıkaran, bu hafızanın yükünün neredeyse cisimleştiği, dondurulmuş bir anı, bir iç çekiş anını yapmaya karar verdim. Bütün mekânı deforme edemeyeceğimiz için tek parça bir odada çalışmayı uygun gördük. Akıldaki imgeyi hayata geçirmek için düşünülmesi gereken detaylar ise zamanla, kademe kademe ortaya çıktı.

"Yapının o ağır, önemli hafızasını öne çıkaran, bu hafızanın yükünün neredeyse cisimleştiği, dondurulmuş bir anı, bir iç çekiş anını yapmaya karar verdim. Bütün mekânı deforme edemeyeceğimiz için tek parça bir odada çalışmayı uygun gördük. Akıldaki imgeyi hayata geçirmek için düşünülmesi gereken detaylar ise zamanla, kademe kademe ortaya çıktı."

Heval Zeliha Yüksel: Nasıl bir araya geldiniz?

Ads by optAd360

30 gün içinde en çok

Okunan Yorumlanan

Sorry. No data so far.

İlgili Söyleşiler

"Merkezinde Vicdan ve İnsan Olan Bir İnovasyon"

"Kent Kavuşu Tasıyan Yapıların Çoğaldığı"

"Şehirlerin İnsanlar Gibi Bir Kader Var"

"Massimo hayali kuran, Lella ise her şeyi pratiğe"

"Mimar Doğanlar sevinbilir, içinde insan gibi"

benzer bir süreci tecrübe etmişim. Dolayısıyla bu durumu Hakan ile çalışmak için bir fırsat olarak da düşündüm ve Hakan'ın kapısını çaldım. Hakan'la yollarımız yaklaşık üç sene önce keşişti. Benim Galata Rum Okulu'ndaki "Günler" sergimde ilk defa uzun uzun sohbet etme imkânı bulup kaynaştık ama Hakan'ı ve işlerini tanımam, bilmem ve takip etmem 2009 yılına dayanır. Mimariye olan merakımdan ötürü çevremde hep mimar arkadaşlarım oldu, adını onlardan duyup işlerine o şekilde aşına olmuşum. Dolayısıyla bir araya gelmemiz uzun seneler almışsa da ben Hakan'ı yaklaşık on yıldır tanıyordum aslında.

"Mesele sadece bir zeminde yapılan bir iş değildi, birlikte vakit geçirdiğimizde, hangi yolun hangi sonuca ulaştığına dair hiçbir fikrin olmazken, konuşarak bir yerlere vardık."

Hakan Demirel: Son bir yıldır sergi vesilesi ile neredeyse hayatta en çok birbirimizi görür hale geldik. Eğer birbirimizi iyi tanımamış olsaydık Soupir'i bu kadar keyifle yapamazdık, o vakti bu kadar iyi geçiremezdik, öncesinde ve sonrasında. Mesele sadece bir zeminde yapılan bir iş değildi, birlikte vakit geçirdiğimizde, hangi yolun hangi sonuca ulaştığına dair hiçbir fikrin olmazken, konuşarak bir yerlere vardık.

Ahmet Doğu İpek: Aynı kuşağın insanlarıyız, benzer eğitimlerden geçtik ve daha da önemlisi çok benzer bir coğrafyadan çalışarak, mücadele ederek İstanbul'a gelmiş iki kişiyiz. Hakan, 17 yaşına kadar Malatya'da okuduktan sonra İstanbul'a gelmiş, ben de 17 yaşına kadar Adıyaman'da yaşadım, sonra İstanbul'a geldim. İstanbul hiç bilmediğimiz yerdin ve zamanla fark ettik ki benzer kaygıları yaşamışız. Ortak noktalarla bir araya gelince konuşacak çok şey bulduk ve hatta bazen uzun uzun sustuğumuz da oldu bir arada iken.

Hakan Demirel: Bazen bir şarkı yolluyoruz birbirimize, sonra bu başka kimden gelirdi ki diye düşünüyoruz. Aslında "an"ı paylaşmamızın sebebi geçmişte de benzerliklerden geliyor olmamız belki de. Ortak şeyleri paylaşabilecek bir geçmişimiz var. İlerden bir şey bulamazsak geçmişten bir şeyler bulup konuşuyoruz.

"Uzun yıllar başka bir coğrafyada yaşayıp sonra İstanbul'a gelince aidiyet hissi de olmuyor hemen. Bu aslında özgülleştirici bir şey bir bakıma. Kişiyi tek bir yere sabitlemeyen bir durum."

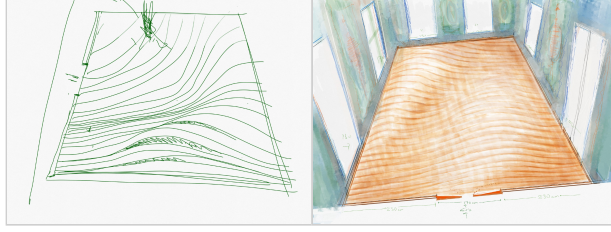
Ahmet Doğu İpek: Uzun yıllar başka bir coğrafyada yaşayıp sonra İstanbul'a gelince aidiyet hissi de olmuyor hemen. Bu aslında özgülleştirici bir şey bir bakıma. Kişiyi tek bir yere sabitlemeyen bir durum. Bende bu ara ilginç bir şekilde çocukluğuma ve doğduğum köye bir yöneliş oldu. Yakın zamanda gidip görmemin etkisi de olabilir, oraları düşünmeden edemiyorum. Tekrar o yol üzerinden kurmaya başladım işlerimi de.

"Bir yere gidip oraya erişmek için önce uzaklaşman gerekiyor. Sonra onun için herhangi bir yere erişmen gerekemeyeceğini anlayıp kişiyi tekrar sakinleştiriyor. Bu his çok güzel. Sadece orada kalarak bunu yapmak çok zor ama o uzaklaşma ile tekrar olduğun yeri, sana neler yaptıracağını ve aslında 'anne babanı anne baba olunca anlarsın' dediklerindeki gibi yerin kendisini de başka bir yere ait olmaya çalışırken aslında o aidiyetsizlik dediğin şeyi de daha geniş bir alana yayarak, her şeyi aynılaştırarak, doğduğun yeri de hiç gitmediğin yeri de kapsayan bir şeye dönüşüyor. Yarın ve yarına dair insanlar değişebiliyor ama geçmiş değişmiyor."

Hakan Demirel: Hayal ettiğin şeyleri üretebileceğin bir yer gibi gelmiyor o coğrafya. Uzak. Ama ulaşım değil kastettiğim. Bir yere gidip oraya erişmek için önce uzaklaşman gerekiyor. Sonra onun için herhangi bir yere erişmen gerekemeyeceğini anlayıp kişiyi tekrar sakinleştiriyor. Bu his çok güzel. Sadece orada kalarak bunu yapmak çok zor ama o uzaklaşma ile tekrar olduğun yeri, sana neler yaptıracağını ve aslında "anne babanı anne baba olunca anlarsın" dediklerindeki gibi yerin kendisini de başka bir yere ait olmaya çalışırken aslında o aidiyetsizlik dediğin şeyi de daha geniş bir alana yayarak, her şeyi aynılaştırarak, doğduğun yeri de hiç gitmediğin yeri de kapsayan bir şeye dönüşüyor. Yarın ve yarına dair insanlar değişebiliyor ama geçmiş değişmiyor. Taşadığın her şey oradan geliyor ama tabii saplanıp kalmamak gerekiyor, hayat çok zengin ve bir şeyin vadettiğinden daha zengin bir şey sunuyor.

Heval Zeliha Yüksel: Birlikte ilk işiniz mi?

birlikte mekâna gittik ve gerisi kendiliğinden geldi. İlk çizimleri ve taslakları orada yaptık. Ardından evde çamurdan maketini yaptık. Aslında bir deneyim mekânı sunacağımızı ama bunu sadece bilgisayar ortamında hissedemeyeceğimizi düşünerek maketi ellerimizle yapmak ve hissetmek istedik.

Heval Zeliha Yüksel: Kaç metrekaresi idi oda?

Ahmet Doğu İpek: 60-65 metrekaresi civarında. Bahsettiğim maketi bitirmemizin ardından kesitleri alındı ve çizimleri yapıldı.

Hakan Demirel: Aslında şu kısmı çok önemli; bir şeyi yaparken geçen süreçte hayat çok şey sunuyor. Biz bu işi konuştuğumuz hafta, her şeyi bir hafta içinde yapıp üretebilecekken bir deneyimle ortaya çıkardık. Belki hızlıca yapsaydık da benzer bir sonuca ulaşacaktık. Ama hamur, kil, merdane ile açarak, ışığın geldiği tarafı konuşarak, düşünerek; hikâyenin yazılıp okunmaya sunmak yerine, o hikâye hakkında hiç yazılmayacak şeyler tartışmak, konuşmak, başka bir şey masanın üzerine koymak sürece dair bir şeyler üretir mi diye düşünmüş olduk. Bu köşkteki sergiden her iki yılda bir tekrarlanıyor ve koleksiyondan işler konuluyordu. Oysa bu işte iki kişi bir araya gelirken hazır bir iş koymak yerine oraya başka bir şey önerdiklerinde nasıl bir süreçten geçildiğini de tecrübe ettik. Süreç de üretilen şey kadar kıymetli hale gelmiş oldu. Biz havanda su döver gibi önümüzdeki malzeme ile ilişkimizi çırptık, havanda karıştırdık. İki santimetre yüksek veya alçak olması ile ilgili tartışırken aslında birbirimizle ilgili dertlerimiz de ortak olduk, kimin neyi önemseydiği veya neyin peşinde olduğu gibi konular fark ettik. Birbirimizi tanımak için bir fırsattı, birlikte bir şey yaparken kimin önceliğinin neler olduğuna dair fikir sahibi olurken, birlikte bir söz söyleyebiliyor muyuz diye de düşünmüş olduk. Ürettiğiniz şeyden daha kıymetli hale geliyor. Benzetme gibi olacak ama bir fuar standı kuruluyor ve kalkıyor, bu iş de kalkacak ama birbirimiz ile olan bu ilişkimiz, üretme biçimini ve var olma biçiminin tarifini de ortaya koyduğu için önem ifade ediyor. Dolayısıyla gerçek anlamdaki üretme biçimi de her şeyden öncelikli aslında. Ben mimarlığı da üretirken üretme biçimiyle ilgilenirim. 'İhtiyaçlar budur, bu da binamız' demek yerine bunun ne kadar içine girebiliyoruz, mimar yapı yapıldığı süreçte o yapının bir parçası mıdır, bir kalemin kağıdın üzerinde kaydığı kadar mıdır yoksa daha fazla bunu içselleştirebilir mi, bunları hep anlamak ve test etmek lazım. Bu bazen olabiliyor bazen olmuyor. Bazı insanlarla oluyor. Bunun keşfi için de iyiydi.

Ahmet Doğu İpek: Mesela şu da vardı; o süreçte benim yetmiş santimetreyi bir türlü algılayamadığım anlar oldu.

Hakan Demirel: Evet. Yetmiş kere masanın üzerine çıkıp "bak bu yükseklik yetmiş santimetre" dediğim oldu. Çünkü zemin içindeki bir tümsekte kafa tavana vursun istiyordum Ahmet. Ben bu istikle kastettiği şeyi anlıyordum, o da şuydu: bu mekânın içindeki hareketin görünmez olmaması, orada kastettiği bir metre veya on metre değil, yükseklikti. Bizim aramızdaki en çok kelimelere dökülen konu o idi. O yükseklik konusu bir sonraki işte hiçbir işe yaramıyor belki ama mesele o anı birlikte tartışarak geçirebilmektir. İyi ki bunları uzunca konuşmuşuz. Mesela altmış santimetre uygun olur dediğimde iyi ki kabul etmemiş de uzatmışız.

Ahmet Doğu İpek: İş yaptığımız odanın altında aynı büyüklükte bir oda var. Oraya muşamba serdik...

Hakan Demirel: Ben altına girdim muşambanın ve altmış santimetre yeterli diye göstermeye çalıştım... Ama onda da ikna olmadı. İyi ki de olmamış... Ne benim istediğim ne Ahmet'in istediği yükseklik olmadı, uzlaşamadık ama çıkan üründen ikimiz de memnunuz. Mesele şekilci bir şey değildi. İşin hikâyesinin önemli olduğunu hissettik ikimiz de.

Heval Zeliha Yüksel: Hikâyesinin olması çok önemli... Peki sizce mimarlık ve sanat ilişkisinin sınırı ne olmalıdır ya da var mıdır? Mimarlık çoğu zaman sanat ve zanaat ile ortak anılır ve kendi içlerindeki kompleks ilişkinin ayırdı veya tarifi değişikendir. Sizce sınırı nedir ve birbiri içine hangi noktalarda geçer?

Ahmet Doğu İpek: İkisi kimi yönlerden birbirine çok benziyor ama çok farklılar.

Hakan Demirel: Mahalledeki iki marjinal çocuğu birbirine benzetirler genelde. Ama çocuklara sorsanız ne ilginç var derler. Biri klasik müzik ile uğraşiyor, diğeri rock müzik ile uğraşiyor ama mahallede kimse müzikle uğraşmadığı için belki ikisini aynılaştırıyor oysa çok farklılar. Mimarlık ve sanat da bence bu şekildedir, birbirinden birçok şey kadar uzaktırlar, mimar ile doktor ne kadar uzaksa o kadar uzaktırlar, bana göre mimarlık ile doktorluk daha çok benziyor, bu bilgiye net inanıyorum ama bu yakınlığı veya uzaklığı nasıl kurduğunuz önemli hale geliyor ölçü olarak. Her şey birbiri ile ne kadar ilintili olsa da bir o kadar da uzaktır. Bizim Ahmet ile 60 metrekare yer için 60 gece buluşmamız bizim aramızdaki yakınlıktan yaptığımız işin yani mimarlık veya sanatın birbirine yakınlığından değildi aslında.

Ahmet Doğu İpek: Eskiden daha çok birbirine daha yakındı belki. Önce tasarlanıyor, çiziliyor, parçalarına ayrılıyor, üretiliyor... Bunlar, yani tasarlamak ve çizmek, sanat ve mimarlığın yakınlıkları. Her iki dalın okuluna eskiden yetenek sınavı ile öğrenci alınması da bu nedenleydi.

Hakan Demirel: Mimarlığın temeli bana göre çizmek değil. Sipariş ile başlıyor mimarlık. Biri sizden bir iş istiyor, sipariş veriyor ve başlıyorsunuz oysa sanatçı öyle değil, biri olmadan da başlayabiliyor ve kendi penceresinden bakabiliyor, bizim yani mimarın durumu aynı değil, bizim masamızda karşımızda biri var ve iş bitene kadar orada ve hep ona bir şeyler anlatıyorsunuz. Sanatçının böyle bir derdi yok oysa. Aslında az evvel mimarlık ile doktorluğun benzerliğinden bahsetmiştik; bir havalimanı tasarlanacağı vakit dünyadaki tüm benzer yapılardaki davranışlar, jenerik bilgiler kullanılacaktır ancak oraya özgü uçak nereye inecek, nereden kalkacak, yolcu nereden girecek gibi yere dair düzenlemeler esastır, işte tıpkı doktorluk gibi bilgiler aynıdır ama her hastada farklı yol izlenir. Sanatçı ise kendi derdini bulmakla başlıyor ama mimarın öyle bir kendi derdini empoze etmeye kalktığı vakit birçok sorunlu yapı ortaya çıkıyor. İşin özünde bizim anlamamız gereken ve reaksiyon geliştirmemiz gerektiren bir dünya var.

Ahmet Doğu İpek: Resim ve mimarınin şöyle bir benzerliği var aslında: yapılış şekli ve tekniği. Altyapıları çok benziyor çünkü her ikisi de belli bir beceri ve teknik bilgi gerektiriyor.

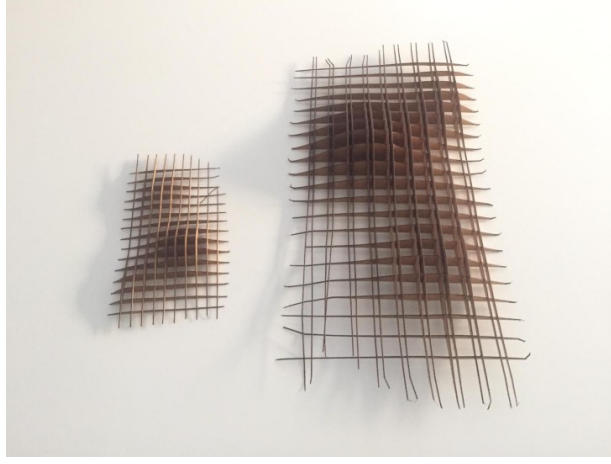
Hakan Demirel: Tam da ayırtırdığım yer burasıydı aslında. Söylediğimiz sözü söyledikten sonra mimarlıkta da öyle, sanatta da öyle, yaptığınız şey ile söylediğiniz şey ne kadar örtüşüyor meselesi vardır, işte tam da bu noktada ikisi çok benzeşiyor. Çünkü ortaya attığı iddia ile yaptığı şey yani bina veya duvara astığınız şey bu iddiayı söylemiyor olabilir. Onun ilişkisini kurabilme meselesinde çok benziyorlar ama ortaya atana kadar çok ayırıyorlar. Burada şöyle bir şey ortaya çıkıyor; artık meslekle değil de kişiler ile ilintili bir durum başlıyor. O zaman mimarı değil de Hakan'ı, sanatçıyı değil de Ahmet'i konuşuyor hale geliyoruz. Kişinin birden fazla iyi özelliği olabilir.

Ahmet Doğu İpek: Sanat tek başına yapılan bir iş ve bu yapılan iş pek çok kişiyi etkilemiyor, mobilize olabiliyor. Ama mimarlık öyle değil, çok sayıda kişiyi ve çevresini etkiliyor.

Heval Zeliha Yüksel: Sanatçı ile çalışmak nasıl bir deneyimdi?

Hakan Demirel: Ben sıkıcı cevap vereceğim ve Ahmet ile çalışmak nasıl bir şeydi sorusuna cevap vereceğim. Birisi benden bir şey istediğinde, bir soru sorduğunda genelde bir cevabım varsa o soruya karşılık veririm ama bu işteki gibi olmazdı. Kısaca olup biterdi. Ama sorular

metrekare yer için on tane maket yaptık. Hayatımda yaptığım en küçük ölçekli şey idi bu ama belki de en çok zaman harcadığım. Eğer bir deneyim diyebiliyorsak buna çok yapıcı ve keyifli bir süreçti.

Heval Zeliha Yüksel: Mimar olarak bir sanat işinin içinde olmak nasıldı? Süreçleri nasıl geliştirdi? Birbirinize olan katkılarınız nelerdi, karşılıklı alışverişleriniz ne üzerine kuruldu?

Hakan Demirel: Şöyle bir şey oldu. Ahmet ile bu işi yaparken atölyeye girip birlikte resim yaptık ve şu an evimin duvarında. Belki kimse göremeyecek ama yaptık. Hayatımda çizmedim diyen biriyim, çizemiyordum değil ama çizmiyordum diyordum, günlük ürettiğim eskizleri bile saklamayan atan biriyim, çizmekten uzak durmaya karar verdiğimde daha küçük bir çocuktum. Ama Ahmet ile birlikte o kapı aralandı sanki. "Bez alalım mı, kağıt alalım mı, ne zaman çiziyoruz" demeye başladım. Ben sanatçı değilim ve ürettiğim bir şeyi kimseye göstermek zorunda değilim ama Ahmet ile yaptığımız şey kıymetli idi.

Heval Zeliha Yüksel: Çok pozitif bir şeye dönüşmüş bu işte birlikteliğiniz, yaptığınız işten azade iyi bir dostluğa dönüşmüş, ne kadar güzel...

Hakan Demirel: Çok.

Heval Zeliha Yüksel: Diğer ucundan soracak olursam; bir sanat işinde bir mimar ile çalışmak nasıl bir deneyimdi?

Ahmet Doğu İpek: Öncelikle Hakan çok mütevazı biri. Mimarlarla çalışmak konusunda bir genelleme yapmam ama Hakan'la çalışmak nasıl bir şeydi diye cevap verecek olursam, şöyle açıklayabilirim; aslında bu işin çıktığı dönem benim bir de kişisel sergimin hazırlıkları vardı ve çok yoğunum, normal şartlarda atölyeye kapanıp çalışırım ve çok az insanla görüşürüm ama Hakan ile o yoğun dönemde bile bir günümüz bile ayrı geçmedi. Sergi öncesi süreçlerde de genellikle çok az kişiye işlerimi gösterir, çok az kişiden görüş alırım ama bu sefer öyle olmadı. Hakan, kişisel sergi sürecimde de hep vardı. O atölyede değilse bile fotoğraf yollayıp fikrini aldığım oldu. Kendime bir küratör yarattım aslında. Onun gözünden ve kalbinden geçsin istedim her şey. Dolayısıyla sadece Soup'ri birlikte yapmadık, benim kişisel sergime dair de çokça fikir paylaştık. Galeri Nev'deki son sergimdeki detaylar konusunda birlikte karar verdik, yerleştirmesi, işiği, her detayıyla konuştuk. Mesela o sergide bir suluboya iş vardı, bir mermer blok üzerine yerleşen, geceler boyu o mermerin beş santimetre değişen açısını tartıştık.

Heval Zeliha Yüksel: Ne güzel. Zülfü Livaneli Yaşar Kemal ile olan dostluğunu anlatırken haftanın altı günü görüşüklerini, görüşmedikleri yedinci günde ise muhakkak telefonda konuştuklarını bir anısında paylaşmıştı. Bu dostluğun üretkenliklerini arttırdıkları açıktı. Sizinki de öyle olsun diyelim... Peki biraz konuştuk bu konuları ama işi yaparken Ahmet daha çok mimari tarafına mı geçti, Hakan daha çok sanatçı tarafına mı geçti? Yoksa Ahmet baştan sona sanatçı, Hakan baştan sona mimar olarak mı kaldı?

Hakan Demirel: İkimiz de tüm kimliklerimizi bıraktık. Aynı pozisyonda tamamladık. Üretim aşamasında kim sanatçı kim mimar hiç hissetmedik, hiç birbirimizin önüne geçmedik, hiç o adımı atmadık. Maketi de beraber kesip yapıştırdık, sen git ben sana bitmiş halini gösteririm demedik, birlikte yaptık. İyi kısmı da buydu. Ben bir sanatçıya teknik destek verecek birisi de değilim açıkçası, böyle bir ilişki danışmanlığa dönerdi.

Ahmet Doğu İpek: Benim cebimde bu kadar şey vardı, Hakan'ın bu kadar vardı, ortaya koyduk başlangıçta. Sonra da unuttuk kimin nesi vardı. Atölyede beraber zımpara da yaptık, çamur da ovaladık, her şeyi birlikte yaptık.

"İkimiz de tüm kimliklerimizi bıraktık. Aynı pozisyonda tamamladık. Üretim aşamasında kim sanatçı kim mimar hiç hissetmedik, hiç birbirimizin önüne geçmedik, hiç o adımı atmadık. Maketi de beraber kesip yapıştırdık, sen git ben sana bitmiş halini gösteririm demedik, birlikte yaptık. İyi kısmı da buydu."

Heval Zeliha Yüksel: Aslında bu süreçte iş ile birlikte birbirinizi de kazanmışsınız. Çok güzel...

Hakan Demirel: Birlikteliğimiz etrafımızdaki güzel insanların da hoşuna gidiyor ve iyi şeylere vesile oluyor. Onlarla beraber de aynı masa etrafında oturup farklı konuları konuşmamıza vesile oldu bu süreçte. Bulaştığımız çamur onların da bulaşmasına temas etmesine neden oldu. İyi ki bunu bir iş olarak görmedik.

konusamadığımız için ya da asıl söylemek istediğimiz karşı tarafta aynı enerjiye sebep olmayacak ama kimi etkileyebiliyorum diye düşünüyorum çoğunlukla. Sanat üzerinden bakabilen bir yazarı, bir müzisyeni etkileyebiliyorum ya da o yazar beni etkileyebiliyor veya müzisyen müzik üzerinden daha rahat iletişim kurabiliyor. Resmin yedi sanat dalında en önde olmasının biraz öyle bir özelliği var, arkasındakileri lokomotif gibi çekebiliyor ama bu yıllar alıyor. Mesela uzak diyarlarda bir yere bir kütüphane yapılır, yıllar sonra orada bir kitap okuyanda hissi çıkar ortaya.

Hakan Demirel: Bir virüs gibi. O kitabı okuyanın bir virüs yayması gibi. Yıllar sonra hissedilir.

"Ben hep şuna inandım; kısa vadede sanat hiçbir işe yaramıyor. Gerçek manada anlaşılması seneler alabiliyor. Gidip sokaktaki insana dokunamıyoruz belki aynı dili konuşamadığımız için ya da asıl söylemek istediğimiz karşı tarafta aynı enerjiye sebep olmayacak ama kimi etkileyebiliyorum diye düşünüyorum çoğunlukla. Sanat üzerinden bakabilen bir yazarı, bir müzisyeni etkileyebiliyorum ya da o yazar beni etkileyebiliyor veya müzisyen müzik üzerinden daha rahat iletişim kurabiliyor."

Heval Zeliha Yüksel: Peki Ahmet Doğu İpek, sanatçı olarak mekân ile de çalışıyorsun sıkça. İşlerinde mekânsal müdahaleler var. Bunların kalıcı olduğunu ve mimarlık ürünü olduğunu düşünabiliyor musun?

Ahmet Doğu İpek: Şu ana kadar yaptıklarında asla öyle düşünmedim. Kalıcı olsun diye düşünmüyorum. Heykel gibi düşünüyorum. Soupir tek parça gibi duruyor ama 15 parçadan oluşuyor, sökülüp başka yere kurulabilir çünkü bir tür lego gibi tasarlandı ve üretildi. Heykel gibi. Bu heykeli istediğiniz müzeye veya kuruma taşıyabilirsiniz. 2017'de Galata Rum Okulu'ndarettiğim iş de öyleydi. Mekânın ortasında bir taş duruyordu ve her şey ona doğru deforme oluyordu. Bunu da o mekân için üretmiştim. Mekân ile çalışıyorum ama kalıcı olsun diye uğraşmıyorum.

Heval Zeliha Yüksel: Her gün zemini yamuk bir odaya girmek, orada yaşamak kalıcı bir etki bırakırdı gündelik yaşamda. Eğik zeminli yapılara Hundertwasser'ın Viyana'daki apartmanı gösterilebilir. Ya da dervişlerin kullandığı mekânları örnek verelim. Bir nefis terbiyesi için hakikaten sanatsal denebilecek mekânlarda ömür sürüyorlar. Kafalarını eğerek girdikleri mekânlar var. Bunlar bildiğimiz anlamda fonksiyonel değil. Başka türden bir fonksiyonu var. Gündelik hayat pratiğine uygun olmayan mekânlar bunlar, kullanılamayacak mekânlar ama yapılmış olan mekânlar. Halvethane gibi. Daha basit bir örnek kafayı eğip geçtiğimiz hücre kapıları. Normalde kafayı çarparız, yanlış tasarım denir ama değil bilerek öyle yapılmış. Düşük lentolu kapıya bir başka örnek geleneksel Bodrum evleri gösterilebilir veya çok sıcak / çok soğuk iklim yapıları da bunlara örnek verilebilir. Ancak günümüzde pek uygulanmıyor. Belki bizim dönemde kavramsal sanatçı yapar böyle bir mekânı. Bu bağlamda sanatsal ifade ile mimari kalıcılık birleşse ne olurdu?

Ahmet Doğu İpek: Çok zor ve güzel soru. Bu mekân bir deneyim sunuyor aslında. İnsanlar üzerine çıkıp yürüyecekti, dengesini korumaya çalışacaktı fakat sonra çimler zarar görmesin diye bazı kısımlarına basılmadı. Galata Rum Okulu'nda yaşadıkları yerden kovulan insanların hikâyesini mekânda deformatsiyon yaratarak anlatmaya çalışmıştım. Kolay bir hikâye değildi. Soupir'de de benzer bir deformatsiyon var, zamanla bozulan ve bir yapının başına gelenler...

Hakan Demirel: Soupir'de ise bu oda diğer odaların bir devamı ama zamanla bu hale gelmiş. Bir yapının, bir odanın başına zaman ile gelenleri anlatıyor. Zaman kavramı ile ilintili bir şey. Uzunca bir süre kullanılmayan bir yapının görkemli dönemlerinden sonra geldiği durumu anlatıyor.

Ahmet Doğu İpek: İki katlı bir yeri gezerken mekân sana konfor sunuyor, sonrasında ise bir anda bir deformatsiyon ile buluşturuyor.

"İki katlı bir yeri gezerken mekân sana konfor sunuyor, sonrasında ise bir anda bir deformatsiyon ile buluşturuyor..."

Heval Zeliha Yüksel: Bir de depremi ya da zeminin ayağının altından kaymasını ve hiçbir şeyi kontrol edemeyeceğimizi hatırlatıyor...

Ahmet Doğu İpek: Deprem benzetmesini çok kişiden duyduk. Hatta Gölçük depremini yaşayan birisi depreme evdeki parkenin bu şekilde dalgalandığından ve ikiye ayrılmış kıldığından bahsetti.

Heval Zeliha Yüksel: Nasıl bir önermesi var?

Ahmet Doğu İpek: Doğa... Birleştirici doğa, dönüştürücü doğa, ele geçirici doğa... Oraya yapılan bir yapı, insan eli değmediğinde bu şekle dönüşebilirdi. Yani bir elli yıl daha dokunulmasa idi kendiliğinden deforme olabilirdi bu mekân. Yavaş yavaş kendini bırakacaktı.

Hakan Demirel: Kuşlar gelecekti, bir şeyler getirecekti. Siz bir yapı yaptığınızda orayı sahipleniyorsunuz ve bakım yaparak kendisinden uzaklaştırıyorsunuz, oysa doğa zaman içinde orayı kazanmaya çalışıyor. Bu tecrübeyi mekânsal bir deneyimden ayrı görmek lazım. Aslında biz doğa ve zamanla bir yapının başına gelebileceklerden olası bir ihtimaller zincirinden sadece bir tanesi resmetmeye çalıştık. Su basması gibi. Deprem gibi. İnsanlar bir resme de baktıklarında muhakkak ressamın düşüncülerinden başka şeyler de düşünüyorlardır.

"Doğa... Birleştirici doğa, dönüştürücü doğa, ele geçirici doğa... Oraya yapılan bir yapı, insan eli değmediğinde bu şekle dönüşebilirdi. Yani bir elli yıl daha dokunulmasa idi kendiliğinden deforme olabilirdi bu mekân. Yavaş yavaş kendini bırakacaktı."

Ahmet Doğu İpek: İlk başlarken dedik ki biz bir kurguyu simüle edeceğiz bu mekânda. Kimse kurgu olduğunu anlamayacak.

Hakan Demirel: Olmayan bir şeyi olmuş gibi gösterdik. Temel konu biz değil de zaman yapsaydı ne olurdu diye düşündük. İnsanların ilk gördüklerindeki merakı da ilginçti. Üzerinde kimse yoksa etrafından dolaştılar. Basarlarsa alt kata mı düşerler gibi bir sürü soru sordular.

Ahmet Doğu İpek: Biz mekâna hiç açıklama koymadık. Birçok önermesi olsun istedik. Dolayısıyla kimse bilmiyordu orada ne olduğunu. Soru sormuş olduk. Mimarlık sanat bağlamında olduğu gibi, biri soru soruyor, öteki problem çözüyor. Problem yarattık aslında Soupır ile.

Hakan Demirel: Aslında altında müthiş bir konstrüksiyon ve varlığı var ama üzeri çok mütevazı.

Heval Zeliha Yüksel: Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederim.